

UNIVERSITATEA TITU MAIORESCU
ȘCOALA DOCTORALĂ –DREPT

TEZA DE DOCTORAT
DELAPIDAREA
REZUMAT

Conducător științific:
Prof. Univ. Dr. Alexandru Boroi

Doctorand: **Adina Maria Alexandra Popescu**

București

2025

I. Actualitatea, importanța și justificarea cercetării

Infrațiunile de serviciu se comit în cadrul unor activități care se caracterizează prin stabilirea unor raporturi juridice în cursul cărora persoana făptuitoare exercită atribuții și responsabilități stabilite în temeiul legii și care privesc autoritățile publice, instituțiile publice sau alte persoane juridice care administrează sau exploatează bunuri proprietate publică. Delapidarea este inclusă în rândul acestor infracțiuni deoarece este important să se asigure o bună desfășurare a activităților care reglementează îndeplinirea conformă a atribuțiilor de serviciu de către persoanele care au calitatea de funcționar public din perspectiva protejării patrimoniului gestionat ori administrat. Statornicia și stabilitatea autorităților și instituțiilor publice, a tuturor persoanelor juridice sau a celor fizice la care se referă dispozițiile art. 175 alin.(1) și (2) din Codul penal se întemeiază pe respectarea legii. Valoarea socială protejată constă respectarea și îndeplinirea conformă a atribuțiilor de serviciu de către funcționarul public (în toate accepțiunile prevăzute de legea penală) sub aspectul interzicerii acestuia să își apropie prin sustragere, folosire sau traficare orice fel de bun gestionat ori administrat.

Infrațiunea de delapidare prezintă un caracter periculos deoarece vatămă în mod direct relația socială de serviciu și în secundar afectează patrimoniul gestionat ori administrat. Faptele corespunzătoare au fost în mod tradițional incriminate ca infracțiune deoarece în primul rând s-a urmărit sancționarea comportamentului persoanei care îndeplinește un serviciu de interes public. Sub acest aspect, Codul penal actual a inclus infracțiunea în rândul celor de serviciu și a nuanțat calitatea de funcționar public a făptuitorului prin mențiuni de actualitate, precum și prin extindere a domeniului de exercitare a atribuțiilor care definesc activitatea prestată.

Cercetarea este justificată de cunoașterea aprofundată a elementelor constitutive ale infracțiunii. Față de noua reglementare adoptată, am considerat că este utilă o analiză a modificărilor legislative și o examinare a practicii judiciare generată de evoluția și abordările de actualitate.

II. Obiectivele cercetării

Lucrarea are ca scop prezentarea reglementării și a evoluției acesteia, identificarea aspectelor rezultate din adoptarea noilor modificări din punct de vedere al doctrinei și practicii judiciare. Pentru buna înțelegere a infracțiunii se impune o prezentare a apariției și elaborării în timp a elementelor constitutive ale acesteia, acordându-se atenția cuvenită și analiza necesară evaluării dispozițiilor cuprinse în noul Cod penal. Vor fi prezentate pe larg trăsăturile infracțiunii de delapidare conform reglementării actuale și se vor face mențiuni referitoare la calitatea specială a subiectului activ justificat de modificările care au intervenit cu privire la funcționarii asimilați. Totodată se vor expune condițiile procedurale de stabilire a modului de cercetare și judecare a faptelor de delapidare în funcție de persoana făptuitoare, cuantumul prejudiciului și competența generală, materială, teritorială de soluționare a unor astfel de cauze.

De asemenea, lucrarea are ca obiectiv prezentarea problemelor care au constituit aspecte ori teme examinate prin decizii ale Curții Constituționale și forme ale delapidării din dreptul altor state. Partea finală a lucrării va fi marcată prin punerea în discuție a unor aspecte care țin de opinia unor modificări legislative.

III. Metodologia cercetării

Pentru atingerea rezultatului de studiu s-a procedat la analiza doctrinei din dreptul românesc în acord cu schimbările legislative și critică a soluțiilor de practică judiciară. Examinarea a fost completată prin cercetarea argumentelor din deciziile Curții Constituționale și parcurgerea comparativă a legislației referitoare la infracțiunea de delapidare din alte state.

A fost pus un accent pe analiza critică a jurisprudenței naționale, însoțită de prezentarea unor spețe și situații juridice specifice infracțiunilor de serviciu care au ca obiect delapidarea.

Cercetarea a avut ca bază experiența și observarea directă a caracteristicilor funcției publice și a faptelor de sustragere, folosire sau traficare având ca punct de plecare conceptele

teoretice, iar prin concluziile formulate s-a dorit atragerea atenției asupra unor chestiuni de actualitate care pot fi temeiul unor modificări legislative.

IV. Structura lucrării de doctorat

Studiul este conceput pe un plan în șapte capitole care la rândul lor se împart pe problemele specifice fiecăruia cu trimiteri la aspecte teoretice și practice.

Capitolul I - Generalități referitoare la ocrotirea relațiilor de serviciu cuprinde prezentarea justificării incriminării și valoarea socială protejată, cauzele și condițiile din punct de vedere criminologic care determină săvârșirea infracțiunii de delapidare, precum și obiectivele acțiunii de prevenție generală și specială.

Ca infracțiune de serviciu, delapidarea se individualizează prin calitatea de funcționar (în accepțiunile legii penale) a autorului care își însușește, folosește sau trafichează bunuri cu valoare patrimonială, astfel că fapta este definitorie grupului din care face parte și conduce la vătămarea relațiilor sociale specifice și a celor din sfera patrimonială. Cunoașterea cauzelor și condițiilor care determină sau favorizează săvârșirea infracțiunii analizată, oferă posibilitatea de înțelegere precisă și clară pe care mijloacele de drept penal le pot avea pentru protejarea valorilor sociale ocrotite. De aceea, reglementarea legală a infracțiunii are ca scop protejarea atât a relațiilor de serviciu de la nivelul autorităților, instituțiilor publice, persoanelor juridice, cât și apărarea ori împiedicarea producerii unor prejudicii patrimoniale. Cauzele favorizante și factorii de risc necesită o cunoaștere adecvată prin care se poate atinge rezultatul unor acțiuni preventive eficiente.

Identificarea cauzelor, a împrejurărilor și condițiilor favorizante comiterii infracțiunii de delapidare reprezintă un element esențial și un factor determinant pentru adoptarea măsurilor de combatere și prevenire eficiente.

Capitolul II - Repere istorice și de jurisprudență are ca obiectiv evoluția infracțiunii de delapidare prin prezentarea reglementărilor

cuprinse în Codul penal din anul 1865 (Codul Cuza), Codul penal din anul 1936, Codul penal din anul 1968 și prevederilor actuale ale Codului penal (Legea nr. 286/2009).

În Codul penal din anul 1865 infracțiunea de delapidare a fost prevăzută în secțiunea "Sustracțiuni comise de depozitarii publici" ceea ce conduce la susținerea că acesta avea ca obiectiv faptele comise în cursul îndeplinirii unor atribuții de serviciu. Conținutul legal consta în deturnarea sau sustragerea de către orice perceptor, orice depozitar sau contabil public de bani publici sau privați ori efecte echivalente sau substitute ale acestora, titluri și alte lucruri mișcătoare aflate în puterea însărcinării făptuitorului. Pedepsele constau în închisoare corecțională, iar cel condamnat pierdea dreptul la pensie și era declarat incapabil pe toată viață de a mai ocupa orice funcții publice.

Codul penal din anul 1936 a inclus delapidarea în cuprinsul celor de serviciu prin referirea la "Crime și delictе contra administrației publice" și la "Delictе săvârșite de funcționarii publici". Infracțiunea se referea la relațiile sociale de ordine publică și consta în fapta funcționarului public care în temeiul responsabilităților de serviciu își însușete sau deturnează bani sau alte lucruri mobile pe care le are în administrare sau păstrare. Regimul sancționator consta în pedeapsa închisorii, amenda și interdicția corecțională.

Ulterior anului 1948, legea penală a suferit modificări succesive, astfel că incriminarea infracțiunii de delapidare a dobândit un conținut mai exact și o individualitate juridică mai riguroasă. Fapta a fost individualizată prin trimiterea exclusivă la "avutul public/obștesc", iar ca autor s-a consemnat că poate fi comisă atât de funcționarul public de drept cât și de persoana care îndeplinește în fapt atribuții de gestiune. În noua reglementare (motivată de relațiile sociale și politice de natură diferită și cu trimitere exclusivă la proprietatea publică) sancțiunea a suferit în cursul anilor modificări substanțiale. Limitele pedepsei cu închisoarea au fost extinse fiind stabilite și în funcție de valoarea pagubei, iar în legătură cu anumite împrejurări și consecințe considerate deosebit de grave a fost prevăzută pedeapsa capitală. De asemenea, a existat prevederea legală care permitea confiscarea parțială sau totală a averii autorului infracțiunii.

Codul penal din anul 1968 a inclus delapidarea în rândul infracțiunilor care aduc atingere patrimoniului, iar făptuitorul a fost individualizat prin calitatea de funcționar sau salariat care gestionează sau administrează bani, valori sau alte bunuri aparținând avutului obștesc. Noțiunile de funcționar și salariat au fost definite prin prevederi ale legii penale, iar subiectul pasiv s-a identificat prin tot ce interesează organizațiile de stat, organizațiile obștești sau organizații care

desfășoară o activitate utilă din punct de vedere social și care funcționează potrivit legii. Pedepsele au fost stabilite în funcție de valoarea prejudiciului, au fost menținute prevederile la posibilitatea aplicării pedepsei capitale și cu privire la confiscarea parțială a averii. După anul 1990 legiuitorul român a interzis expres pedeapsa cu moartea, iar în ceea ce privește delapidarea, aceasta a fost prevăzută prin dispoziții referitoare la infracțiunile de serviciu. Caracteristicile subiectului activ nu au suferit modificări, termenul de avut obștesc a fost înlocuit cu avut public și limitele pedepsei cu închisoarea au fost reduse. În acest sens s-a precizat că prin termenul public se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public, administrarea, folosirea sau exploatarea bunurilor proprietate publică, serviciile de interes public, precum și bunurile de orice fel care, potrivit legii, sunt de interes public.

Actualul Cod penal a inclus delapidarea în rândul infracțiunilor de serviciu (art. 295 alin.(1) și (2), art. 308 alin.(1) și (2), art. 309) și subiectul activ a fost individualizat prin funcționar public din punct de vedere al legii penale prin locul de exercitare al atribuțiilor de gestiune ori administrare. Pedepsele cu închisoarea au fost reduse apreciindu-se că oferă o protecție suficientă atât relațiilor de serviciu, cât și, în subsidiar, drepturilor patrimoniale asupra bunurilor însușite, folosite, traficate. Totodată, a fost prevăzută pedeapsa complementară a interzicerii dreptului de a ocupa o funcție publică.

Capitolul III - Structura și conținutul infracțiunii de delapidare cuprinde referiri la obiectul infracțiunii, subiecții activ și pasiv, latura materială, latura subiectivă, forme, modalități și sancțiuni printr-o examinare teoretică (doctrinară) cu exemplificare a practicii judiciare.

Obiectul juridic generic îl formează relațiile sociale de natura sau specifice serviciului și care se individualizează prin cinste, corectitudine, responsabilitate în gestionarea și administrarea resurselor publice sau a celor încredințate în virtutea altor raporturi juridice.

Obiectul juridic special constă în relațiile sociale care prin intermediul obligațiilor și îndatoririlor de serviciu implică respectarea situației juridice și de fapt a bunurilor gestionate ori administrate. Obiectul juridic special principal îl constituie legala, corecta, buna funcționare și desfășurare a relațiilor de serviciu, iar obiectul juridic special se identifică prin ocrotirea relațiilor sociale de ordin patrimonial.

Obiectul material este reprezentat de bunul asupra căruia a fost îndreptată fapta incriminată și constă în banii, valorile sau alte bunuri cu o valoare economică care aparțin unei persoane juridice de drept public sau de drept privat și pe care autorul faptei le gestionează ori administrează. Obiectul material poate fi un bun mobil sau în anumite situații un bun imobil, trebuie să aibă o valoare economică, să aparțină unui patrimoniu, să intereseze, să fie în posesia sau detenția unei persoane juridice de drept public sau privat.

Subiectul activ al infracțiunii de delapidare este calificat deoarece este necesar să facă parte din categoria funcționarilor publici sau a celor asimilați, conform legii penale (art. 175) și să îndeplinească permanent sau temporar atribuții și responsabilități care sunt de resortul autorităților publice, instituțiilor publice sau altor persoane juridice care administrează sau exploatează bunuri proprietate publică. Dispozițiile art. 308 alin.(1) din Codul penal includ în sfera funcționarului public și persoanele care exercită o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice din cele prevăzute la art.175 alin.(2) ori în cadrul oricărei persoane juridice.

Calitatea de subiect activ al infracțiunii de delapidare este condiționată de îndeplinirea unor atribuții de gestiune sau administrare.

Prin gestionare se înțelege totalitatea activităților exercitate de funcționarul public cu referire la primite/recepționare, înregistrare, păstrare, mânuire, evidență și eliberare a bunurilor. Administrarea reprezintă o operațiune care se efectuează în vederea asigurării rolului pe care patrimoniul unei entități trebuie să-l îndeplinească în raport cu scopul și sarcinile specifice. Într-o hotărâre judecătorească pronunțată de Curtea de Apel București s-a consemnat că administratorul este acel funcționar în ale cărei atribuții de serviciu intră încheierea de acte de dispoziție care se referă la planificare, aprovizionare, desfacere, repartizare plăți și evidența generală a patrimoniului.

Relațiile de serviciu trebuie să fie caracterizate printr-un consens al părților în sensul asumării de sarcini și obligații specifice unei activități determinate. În practica judiciară care a avut ca obiect dezlegarea unor probleme de drept penal s-a decis că au calitatea de funcționari publici asimilați (în sensul prevederilor art. 308 alin.(1) și art. 175 alin.(2) din Codul penal) medicul angajat prin contract de muncă într-o unitate spitalicească din sistemul public de sănătate; expertul tehnic judiciar; profesorul din învățământul preuniversitar de stat; persoana angajată al unei societăți bancare cu capital privat; administratorul judiciar; lichidatorul judiciar; administratorul unei asociații de proprietari/locatari. Soluții contradictorii de practică

judiciară au existat în cazul executorului judecătoresc și notarului public. Aceste din urmă soluții sunt criticabile deoarece ambele activități presupun atribuții și obligații în legătură cu repartizarea fiscală a sumelor încasate.

În ceea ce privește dispozițiile art. 272 din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, subiect activ al infracțiunii de delapidare poate fi fondatorul, administratorul, directorul general, directorul, un membru al consiliului de supraveghe ori directoratului, reprezentatul legal al societății.

Participația la comiterea infracțiunii (coautorat, complice, instigator) presupune cunoașterea componentelor de funcționar public, gestionar, administrator deținute de autor și un acord ori o înțelegere între acesta și persoana participantă.

Subiectul pasiv este autoritatea, instituția publică, persoana juridică sau persoana fizică în condițiile prevăzute de art. 308 alin.(1) rap. art. 175 alin.(2) din Codul penal.

În ceea ce privește elementele și structura infracțiunii de delapidare se cer a fi îndeplinite următoarele condiții: banii, valorile sau alte bunuri să aparțină unei persoane juridice sau din cele asimilate și să fie în gestiunea sau administrarea făptuitorului; comiterea unei fapte de însușire, folosire sau traficare a obiectului material; producerea unei pagube sau unei urmări vătămătoare; comiterea faptei cu intenție și prevederea rezultatului acesteia.

Latura obiectivă a infracțiunii cuprinde elementul material, urmarea imediată și legătura de cauzalitate.

Elementul material al laturii obiective constă în acțiunea de sustragere ori apropiere, definitivă sau temporară a obiectului material din patrimoniul subiectului pasiv prin una din modalitățile: însușire, folosire, traficare. Însușirea presupune sustragerea și apropierea obiectului material ceea ce semnifică existența unei pagube; folosirea înseamnă utilizarea banilor, valorilor sau altor bunuri pentru obținerea unui folos și are ca urmare o diminuare a patrimoniului prin valoarea de uzură; traficare constă în scoaterea obiectului material din domeniul patrimonial al subiectului pasiv și efectuarea unui act de valorificare ori speculare în vederea realizării unui câștig.

Urmarea imediată constă în consecința (schimbarea sau rezultatul) produsă ca urmare a comiterii faptei penale și se manifestă concret, real, economic, financiar sau bănesc printr-o

modificare a situației patrimoniale a părții vătămate. Această caracteristică materială de modificare concretă a unei stări de fapt imprimă delapidării încadrarea de infracțiune de rezultat.

Legătura de cauzalitate reprezintă raportul obiectiv care există între elementul material (însușire, folosire, traficare) și urmarea imediată care constă în luarea în stăpânire a bunului. Ca urmare, este necesar să se constate lipsa banilor, valorilor sau altor bunuri din patrimoniul părții vătămate, realitatea acesteia și să rezulte că este determinată de o faptă, a gestionarului ori administratorului, de însușire, folosire, traficare în interes personal sau pentru altul.

În cazul infracțiunii de delapidării, latura subiectivă se caracterizează prin faptul că activitatea infracțională se desfășoară numai cu intenție prin prevederea rezultatului și voința în urmărirea producerii acestuia prin săvârșirea acțiunii comise de însușire, folosire, traficare. În doctrină există o opinie potrivit căreia fapta poate fi comisă atât cu intenție directă, cât și cu intenție indirectă, dar și o altă opinie care susține săvârșirea acestei infracțiuni doar cu intenție directă. Intenția directă este caracterizată prin aceea că autorul cunoaște că banii, valorile sau alte bunuri fac parte din patrimoniul subiectului pasiv, iar luarea în stăpânire conduce la tulburarea bunei desfășurări a relațiilor de serviciu și la producerea unui prejudiciu. În acest sens într-o hotărâre pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție s-a precizat că subiectul activ acționează cu vinovăție în modalitatea intenției directe, având reprezentarea faptei sale și a consecințelor acesteia, precum și al rezultatului socialmente periculos.

Formele infracțiunii reprezintă stadiul sau fazele de desfășurare a activității de sustragere comisă de subiectul activ și se prezintă sub forma de tentativă, fapta consumată și fapta epuizată. Tentativa se individualizează prin intenția de a comite fapta, punerea în executare a hotărârii infracționale și întreruperea activității ori absența obținerii unui rezultat din motive independente de voința subiectului activ (executarea nu și-a produs efectul). Consumarea infracțiunii se realizează în momentul în care sustragerea a fost finalizată prin apropierea obiectului material și trecerea în stăpânirea, permanentă ori temporară, a făptuitorului. Epuizarea semnifică finalizarea activității și marchează efectul final al activității infracționale.

Modalitățile normative ale delapidării constau în posibilitatea sau maniera de comitere a faptei prin însușire, folosire, traficare. Infracțiunea se poate comite atât prin realizarea uneia dintre modalități, dar și prin desfășurarea ocazională, succesivă, incidentală a oricărei acțiuni de însușire, folosire, traficare. Modalitățile faptice au fost menționate în doctrină prin

introducerea de mărfuri în gestiune, crearea de plusuri și însușirea acestora, comercializarea unor produse la un preț superior urmată de sustragerea contravalorii rezultată, falsificarea unor documente în scopul justificării unor valori rezultată din comiterea unei delapidări.

Modalitatea normativă agravată rezultă din dispozițiile art. 309 alin.(1) din Codul penal cu trimitere la art. 295 alin.(1) și art. 183 din Codul penal și are ca temei prevederea că prin consecințe deosebit de grave se înțelege o pagubă mai mare de 2.000.000 lei. Prejudiciul trebuie să aibă o valoare certă, cu o întindere sigur stabilită și nu se confundă cu obligația de reparare a pagubei care poate cuprinde și alte elemente (dobândă, actualizare, valoare de înlocuire).

Sancțiunile sunt cele prevăzute prin art. 295 alin.(1) și (2), art. 308 alin.(2) și art. 309 din Codul penal. Tentativa se pedepsește. Codul penal prevede pedeapsa închisorii și pe aceea complementară a interzicerii exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică (dreptul de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice; dreptul de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat).

Dispozițiile cuprinse în art. 308 din Codul penal reprezintă o variantă atenuată a infracțiunii de delapidare, conform unei decizii (obligatorii) pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept penal. Acest text de lege cu trimitere la art. 295 alin.(1) din Codul penal are rolul de a extinde cadrul juridic de reglementare și cu privire la persoanele care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciu unei persoane fizice dintre cele prevăzute de art. 175 alin.(2) din Codul penal ori din cadrul oricărei persoane juridice. Această reglementare funcționează pe structura normei de incriminare (principală) pe care o extinde în ceea ce privește calitatea subiectului activ, dar față de care stabilește o pedeapsă mai redusă (limitele speciale se reduc cu o treime).

Capitolul IV - Efecte ale deciziilor Curții Constituționale în ceea ce privește infracțiunea de delapidare tratează problematica referitoare la noțiunile de funcționar public și interes public, varianta prevăzută prin art. 308 alin.(1) din Codul penal.

În legătură cu prevederile art. 175 alin.(2) din Codul penal s-a arătat că această categorie de persoane asimilate funcționarilor publici exercită atribute de autoritate publică ce le-au fost delegate printr-un act al autorității statale competente și sunt supuse unei modalități de control statal. Cu privire la această categorie de funcționari publici, denumiți funcționari publici

asimilați s-au făcut referiri la notarul public, executorul judecătoresc, mediatorii autorizați și medicii cu drept de liberă practică care își desfășoară activitatea pe cont propriu în cabinete medicale private. Funcționarul public, în sensul dispozițiilor art. 175 alin.(2) din Codul penal, are un statut diferit de cel al funcționarului public reglementat la alin.(1) al aceluiași articol, dar cu toate acestea, funcția publică încredințată se caracterizează prin faptul că persoanele care o dețin exercită un serviciu de interes public. Există o investire sau un act de control ori supraveghere al autorităților publice cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu. Chiar în lipsa unor prerogative specifice funcționarului public, activitățile celui asimilat prezintă un interes social major întrucât aceste funcții implică exercitarea unui serviciu de interes public.

Pentru ca o persoană să fie considerat funcționar public în sensul art. 175 alin.(2) din Codul penal s-a apreciat că este suficient ca cel în cauză să-și desfășoare activitatea în cadrul unei persoane juridice al cărei obiect de activitate constă în prestarea unui serviciu de interes public și care este supusă controlului ori supravegherii unei autorități publice. În mod corespunzător prin art. 308 alin.(1) din Codul penal au fost incriminate faptele de delapidare comise în mediul privat.

Curtea Constituțională a constatat că pedepsirea faptelor de delapidare în cazul săvârșirii lor în mediul privat cu o pedeapsă a cărei limite speciale se reduc cu o treime, realizează un echilibru just între nevoia de protecție a valorilor și relațiilor sociale, inclusiv prin intermediul normelor de drept penal și severitatea pedepsei aplicabile. Se reține în acest sens că pentru persoanele juridice din mediul privat, desfășurarea în mod corect a relațiilor de serviciu, a celor de natură patrimonială și oricăror activități cu un caracter economic constituie o premisă importantă a însăși existenței lor.

Capitolul V - Elemente de procedură penală cu privire la infracțiunea de delapidare conține informații și comentarii în legătură cu modul de sesizare a organelor de urmărire penală, competența acestora și a instanțelor de judecată.

Informarea organelor judiciare în cazul infracțiunii de delapidare se realizează prin plângere sau denunț, acte încheiate de organele de constatare prevăzute de lege ori sesizare din oficiu. Ulterior sesizării, se dispune începerea urmăririi penale sub aspectul faptei adusă la cunoștință și în continuare, când există probe din care rezultă autorul activității infracționale, se trece la efectuarea urmăririi penale față de această persoană. Orice persoană cu funcție de conducere în cadrul unei autorități a administrației publice sau în cadrul altor autorități publice,

instituții publice ori a altor persoane juridice de drept public, precum și orice persoană cu atribuții de control, care, în exercitarea atribuțiilor lor, au luat cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, sunt obligate să sesizeze de îndată organul de urmărire penală și să ia măsuri pentru ca urmele infracțiunii, corpurile delictului și orice alte mijloace de probă să nu dispară. De asemenea, o obligație similară revine oricărei persoane care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investit de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu de interes public. Persoana vătămată este autoritatea, instituția publică, persoana juridică sau persoana fizică asimilată în cadrul căreia autorul își desfășoară activitatea de gestiune ori administrare.

Competența efectuării urmăririi penale revine parchetului corespunzător instanței care, potrivit legii, judecă în prima instanță cauza. Judecata infracțiunii de delapidare revine judecătorei în cazul în care prejudiciul este sub 2.000.000 lei, iar dacă această sumă este mai mare competența aparține tribunalului.

Determinarea, stabilirea și recuperarea prejudiciului implică o cercetare distinctă asupra constatării și îndeplinirii cerințelor impuse prin dispozițiile penale și de procedură penală. Evaluarea prejudiciului trebuie să fie supusă unei aprecieri legale, juste, serioase având ca temei valorile de casă sau de inventar, precum și examinării modalității de comitere a faptei prin însușire, folosire, traficare. Recuperarea prejudiciului constituie un obiectiv al procesului penal în toate fazele sale, astfel că în toate cazurile se dispun măsuri asiguratorii privitoare la restituirea bunurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii de delapidare.

Sesizarea instanței de judecată se realizează prin emiterea rechizitoriului, dezbaterile cuprind administrarea și analiza probelor, iar în final este pronunțată o hotărâre după parcurgerea fazelor procesuale. În situația pronunțării unei soluții de condamnare, hotărârea judecătorească face mențiunile corespunzătoare rezolvării laturii civile a cauzei.

Capitolul VI - Elemente de drept comparat referitoare la infracțiunea de delapidare are ca obiect prezentarea infracțiunii de delapidare în reglementarea legislativă a unor țări din Europa (Franța, Spania, Italia, Portugalia, Republica Cehă).

Cu excepția Republicii Cehă, în celelalte țări menționate delapidarea este inclusă în rândul infracțiunilor de serviciu și constă în orice faptă cu semnificația unei sustrageri care afectează

autorități, instituții publice, persoane juridice care au atribuții de natură administrativă. În Republica Cehă delapidarea este considerată infracțiune de patrimoniu.

În Franța regimul juridic aplicabil are ca scop principal garantarea probității profesionale, a considerației și prestigiului de care se bucură funcționarul din cadrul administrației publice, iar în plan secundar se asigură apărarea patrimoniului statului. Obiectul material al infracțiunii este reprezentat prin acte sau titluri, fonduri publice și efectele lor, documente sau garanții care țin locul acestora, orice obiect (bun) atribuit ori încredințat în virtutea funcției sau însărcinării/atribuțiilor îndeplinite de subiectul activ care are calitatea de funcționar public. Subiectul activ este persoana titulară a autorității publice sau care îndeplinește o activitate în serviciul public, un contabil public, un depozitar public sau orice subordonat care are în primire titlul, fondul sau orice obiect ce i-a fost încredințat. Subiectul pasiv este statul identificat prin autoritatea publică a cărei prestigiu și patrimoniu sunt lezate. Modalitățile de săvârșire sunt sustragerea, deturnarea (însușire, utilizare) și distrugerea cu semnificația transformării obiectului material de către funcționarul public care are competențe de gestionare ori administrare. Pedepsa constă în închisoare până la 10 ani și amenda care poate fi în cuantumul dublului prejudiciului cauzat prin infracțiune. Calcularea unei amenzi penale la valoarea dublului produsului prejudiciului constituie o modalitate și un factor de prevenire.

În Spania infracțiunea se caracterizează prin administrarea incorectă sau prin însușirea bunurilor cu valoare economică aparținând administrației publice de către autorități sau funcționari publici cu ocazia exercitării îndatoririlor specifice serviciului. Obiectul material este numai un bun mobil, subiectul activ poate fi o autoritate publică sau un funcționar public, iar latura obiectivă a infracțiunii presupune sustragerea și însușirea bunului. Dreptul penal spaniol prevede că subiect activ al infracțiunii de delapidare poate fi și o persoană juridică. În acest caz, sancțiunea constă în amendă al cărei cuantum este stabilit în raport de valoarea prejudiciului, iar persoana juridică este supusă dizolvării, suspendării activității, închiderii spațiilor, interzicerii activității și interzicerii obținerii unei subvenții.

În Italia valoarea socială protejată o reprezintă autoritatea și integritatea administrației publice sub toate formele de organizare și funcționare. Obiectul material al infracțiunii îl constituie banii sau un bun mobil, subiectul activ este funcționarul public sau cel însărcinat (temporar) cu o funcție publică, dar poate fi și orice persoană fizică/juridică beneficiară a unei finanțări publice. Subiectul pasiv este administrația publică. Latura obiectivă a delapidării

constă în însușirea ori sustragerea, utilizarea (temporară), păstrarea și primirea banilor sau altui bun.

În Portugalia fiind infracțiune de serviciu delapidarea are ca subiect activ un functionar în exercițiul public. Subiectul pasiv este administrația publică. Obiectul material constă în bani sau bunuri mobile sau imobile, animale și vehicule asupra cărora se comit acte de însușire, utilizare ori sunt supuse unui împrumut sau amanet. Pedepsele sunt închisoarea sau amenda stabilite în funcție de valoarea prejudiciului.

În Republica Cehă infracțiunea de delapidare se identifică prin fapta persoanei care își însușeste un obiect sau alt bun de valoare care i-a fost încredințat și astfel crează un prejudiciu asupra proprietății altuia. Reglementarea este total diferită fiind apropiată de infracțiune de abuz de încredere și nu este condiționată de îndeplinirea de către autor a unei anumite funcții și nici de afectarea unui patrimoniu de natură publică.

Capitolul VII - Concluzii și propuneri "de lege ferenda" are în conținutul său o sinteză asupra valorilor sociale ocrotite, obiectului material, elementelor constitutive, încadrării, sancțiunilor și justificării reglementării juridice a infracțiunii de delapidare. De asemenea, au fost prezentate unele opinii în ceea ce privește modificarea sau precizarea unor aspecte de natură legislativă.

În acest sens s-a apreciat că există o inadvertență în conținutul art. 308 alin.(1) din Codul penal care arată că subiect activ al infracțiunii poate fi funcționarul care îndeplinește o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice (prevăzute la art. 175 alin.(2) din Codul penal) ori în cadrul oricărei persoane juridice. Sub acest aspect s-a considerat că este necesară o modificare în sensul de a se face trimitere la funcționarul care îndeplinește orice însărcinare care semnifică ori implică acte de gestiune ori administrare.

O altă consemnare se referă necesitatea unei lămuri precise printr-un text de lege a noțiunii de administrare deoarece practica judiciară poate exprima opinii diferite și contradictorii.

În legătură cu subiectul activ al infracțiunii s-a apreciat că nu este lipsit de interes ca această calitate să fie dată și unei persoane juridice care efectuează acte de gestiune sau administrare ce au ca urmare obținerea unui profit (exclusiv în beneficiul persoanei juridice)

prin manopere de însușire, folosire, traficare (faptă existentă în dreptul spaniol). Reglementarea urmează ar putea fi inclusă în dispozițiile art. 295 cu trimitere la art. 136 din Codul penal.

În ceea ce privește sistemul sancționator există opinia stabilirii unei pedepse constând în amedă care să aibă un quantum cel puțin dublu față de prejudiciul rezultat ca urmare a comiterii infracțiunii (reglementare existentă în dreptul francez). Sub acest aspect amenda care însoțește pedeapsa închisorii este prevăzută în art. 62 din Codul penal și are caracteristica de a fi aplicată facultativ în situația în care prin infracțiunea săvârșită s-a urmărit obținerea unui folos patrimonial (ceea ce este specific delapidării).

O tendință actuală în ceea ce privește infracțiunile producătoare de prejudiciu înclină spre aplicarea unor pedepse reduse sau chiar spre exonerarea de răspundere penală în cazul în care sunt reîntregite într-o anumită proporție valorile care reprezintă obiectul material al infracțiunii. Ca urmare s-a exprimat opinia aplicării unor pedepse în funcție de recuperarea integrală a prejudiciului (în timpul urmăririi penale sau a judecății) cu un procent de multiplicare/majorare stabilit prin lege. În acest sens există un precept legislativ (infracțiunea de evaziune fiscală).
